

Акценти

Адрес на редакцията: гр. Казанлък, бул. "Розова долина" 100, офис 8 (срещу Митницата)

ОБНОВЕН И МОДЕРЕН, СТОЛЪТ В ЗАВОД 4 ОТВОРИ ВРАТИ

Изцяло обновеният стол на територията на Завод 4 в Мъглиж, който е част от структурата на „Арсенал“ АД, бе открит в началото на лятото. Лентата прерязаха изпълнителният директор на дружеството **Николай Ибушев** и директорът на **Завод 4 - Георги Ненчев**.

„Това е поредното мое радостно изказване по повод поредното радостно събитие с голямо социално значение“, така се обърна към присъстващите работници и служители на мъглижкия завод Николай Ибушев. Той подчерта инициативността на синдикалната лидерка на завода Мария Мазнева, която нарече неуморима в настояванията си пред ръководството за едни или други подобрения в социалната сфера. Шеговито, но и на-сериозно, инж. Ибушев подчерта, че работещите тук се хранят с най-екологичната храна, защото всеки продукт се закупува със сертификат, а цената на обяда е най-ниската в целия Старозагорски район.

Изпълнителният директор

на „Арсенал“ благодари на ръководството на Завод 4 с директор Георги Ненчев,

занлък.

Само за месец и половина

Ненчев. Базата е напълно обновена и модернизирана, за зимата е монтирано лъ-

През последните три години инвестициите на територията на завода в Мъглиж са огромни, непознати от неговото създаване през 1968 г. На практика те са довели до четирикратно увеличение на работещите в него само за последните 3 години, подчерта Николай Ибушев. В момента тук работят 1900 души, а строителството на нови цехове продължава.

Предстои откриването на още два стола в Мъглиж, както и възстановяване на столовете по заводи на площадката в Казанлък.

Инвестицията, обновлението и разширението на производствената база на територията на Мъглиж са без аналог от създаването на площадката там досега. Само преди два месеца на територията на завода са открити три изцяло нови цеха, създадени като разширения на съществуващите производства.

Продължава на стр. 2

на ръководството на КНСБ, на кметовете на община Мъглиж и на община Ка-

строителите са извършили целия ремонт на стола в Завод 4, подчерта директорът

чисто отопление. Капацитетът на стола е 200 души.

Социална политика

ВДИГАТ ЗАПЛАТИТЕ В „АРСЕНАЛ“ С НОВ ФИНАНСОВ СТИМУЛ

Няма друга фирма, която всяка година да отделя близо 15 милиона лева за социални дейности, казва Янко Костадинов, директор „Финанси и икономика“ на дружеството

Нов, допълнителен финансов стимул въвежда от 1 юли ръководството на „Арсенал“ АД за работещите в дружеството. Бонусът

лен стимул, наречен „Присъствие и трудова дисциплина“, ще се прибавя към заплатата на работниците и служителите, като по този

които само през миналата година бяха увеличавани няколко пъти.

„През 2016 година много пъти увеличавахме работните заплати на работещите в „Арсенал“ – коментира Янко Костадинов, директор „Финанси и икономика“ на „Арсенал“ АД. - Това бе продиктувано главно от две неща. Първо, че дружеството беше обезпечено с достатъчно дългосрочни договори, които позволяваха по-точен разчет на разходите, от една страна, а от друга – това водеше до подобряване на финансовото състояние, което позволи плащането на по-високи заплати.

ще се дава всеки месец и ще бъде в размер до 100 лева на човек. Този допълнител-

начин ще се получи още едно повишаване на техните трудови възнаграждения,

Продължава на стр. 5

МОТИВИРАЙТЕ

своите служители, клиенти и партньори

Ваучер Храна®

Ticket Compliments®

Compliments®

Edenred | Идънред България | www.edenred.bg
Тел: + 359 2 974 0220 | bulgaria@edenred.com

Издателски съвет: Николай Ибушев, Янко Запрянов, Цветан Шиков, Добрин Драгнев.

Редакция: Деляна Бобева - гл. редактор, Диана Нейчева, Мария Рашкова, Първолета Петкова, Мария Пискова, Миран Маденджиян, Венко Юнаков.
Със съдействието на КНСБ и КТ "Подкрепа" в "Арсенал" АД.

Уважаеми читатели на в. „Трибуна Арсенал“, продължаваме поредицата „Директорите“, в която ви запознаваме с жизнения път и приноса на български генерали и инженери, създавали и ръководили Софийския арсенал, първопроходец на българския оръжен комплекс. В брой 159 ви разказахме за ген. Стефан Белов, който на два пъти е началник на Софийския артилерийски арсенал, общо 18 години.

В този брой ще ви запознаем със съдбата и делото на наследника на генерал Белов - инженер Богдан Белковски.

БОГДАН БЕЛКОВСКИ - ПОЧИТАНИЯТ В АРСЕНАЛА

В периода 1915-1919 г. началник на Софийския арсенал е артилерийски инженер Богдан Белковски, но основно ръководството му се осъществява от ген. Стефан Белов.

Като главен инспектор на артилерията той дава нареждания за дейността на работилницата и на практика ръководството се осъществява от него. Богдан Белковски е роден в с. Устово, Смолянско. Както и предишните началници на Арсенала, и той завършва Михайловската артилерийска академия в Петербург. С много такт, умение и човечност полковник Белковски успешно се справя с поставените му задачи. Според описанието на Иван Даскалов, той е извънредно ценен и почитан от всички работници в Арсенала. През 1919 г. по собствено желание напуска Софийския артилерийски арсенал и армията и става директор на машинната фабрика „Вулкан“ във Варна, а по-късно ръководи фабрика „Балкан“ в Русе. Годишна работа му отнема делаборирането на артилерийските боеприпаси, извадени от употреба във войската след края на Първата световна война. От 1930 до 1940 г. е технически директор

на Арсенала в Казанлък. През 1944 - 1951 г. е технически директор на организацията „Сиво злато“ за обезвреждане на взривни материали. Пише трудове, свързани с пиротехниката и балистиката. Умира през 1952 година.

Дейността на „Арсенал“ по време на войните е изключително интензивна. На него е възложен ремонт на боеприпасните елементи, които трябва да се възстановяват и презареждат за следваща употреба, поради недостига на достатъчно такива. Арсеналът поема и възстановяването на въоръжените, използвано от армията, както и това, което успява да плени. Веднага след края на Първата световна война, на 01.12.1918 г., предприетият ремонт възстановява предвоенното си наименование - Софийски артилерийски арсенал. Половин година по-късно, на 18 юли 1919 г., по изрично настояване на Междусъюзническата военно-контролна комисия на САА е разпоредено незабавно да прекрати всякаква поправка и почистване на оръжията и боеприпасите и изработването на каквито и да било части за тях. И това е само част от последиците от подписването на мирния договор и поредната тежка национална катастрофа.

Първолета Петкова

Ползвани материали: Централен военен архив - В. Търново; „Изграждане и развитие на военната икономика в България“, Спасов, Св.; архив Музей „Арсенал“

Нови хоризонти

50 СА ПЪРВИТЕ СТУДЕНТИ ПО ПРОГРАМАТА НА „АРСЕНАЛ“

50 ще бъдат първите студенти по специалната Студентска програма на „Арсенал“. Това показват резултатите от кандидат-студентския изпит, който се проведе на 3 юли в Учебния център на дружеството с национален тест по математика, и

Пловдив.

Първата Студентска програма на „Арсенал“ АД позволява амбициозните за своето професионално развитие момичета и момчета от различни заводи на фирмата да следват ви-

ликуване на списъците „Арсенал“ АД ще предложи на приетите студенти договори за обучение и работа по време на следването, както и 5 години работа в дружеството след завършване на висшето образование. Още със записването им в Техническия университет, фирмата ще заплати на всички

Първите арсеналци (на снимката вляво), които избраха Студентската програма на дружеството, голяма част от които ще бъдат и първите студенти. Снимката е на беседката, където преди 82 години, на същото място, инженерно-техническият състав на „Арсенал“ също се запечатал в кадър (на снимката вдясно). Символиката е очевидна.

студенти по тази програма таксата за първия семестър. През втория семестър, при успех 5.50 и нагоре, обучението отново е безплатно за студентите. За тези, които имат успех между 4.50 и 5.50, „Арсенал“ плаща 70% от таксата, а за останалите с успех до 4.50 и с взети изпити - 50%.

Учебният процес, който ще започне през септември, ще се води от преподаватели в Техническия университет в

от кандидатстването с оценките от дипломата на завършилите тази година средно образование. Одобрените кандидати сформират и първия випуск от работещи във фирмата, които започват редовно обучение по две машиностроителни специалности „Машиностроителни техники и технологии“ и „Машиностроене и уредостроене“ в Техническия университет в

сше образование, като бъдат редовни студенти държавна поръчка - степен „бакалавър“, без да прекъсват производствената си дейност. Те ще работят и ще учат, а целият учебен процес ще се пренесе на територията на дружеството. Обучението ще бъде 8 семестъра, общо 4 години. След официалното пуб-

Продължава от стр. 1

ОБНОВЕН И МОДЕРЕН, СТОЛЪТ В ЗАВОД 4...

Новите помещения са изградени по всички съвременни правила за безопасни условия на работа и пожарна безопасност, оборудвани са с модерни машини, разполагат с нови вентилационни системи.

В момента усилена строителна работа кипи и на територията на завод 3 в „Арсенал“. Изграждат се нови цехове, извършва се подмяна на паропроводните инсталации, както и удължаване на газопровода.

Откриването на обновения стол в завода в Мъглиж бе уважено от ръководния екип на „Арсенал“ АД, от заместник-мететовите на община Казанлък Даниела Коева и на община Мъглиж Методи Марков, от председателя на КНСБ на „Арсенал“ Атанас Бозов, синдикалисти. А присъстващите на церемонията работници и служители веднага след прерязването на лентата имаха възможността да ползват новата социална придобивка.

Юлия Младенова

Пловдив, но ще бъде изцяло на територията на „Арсенал“. „Имаме възможност да

разпределим времето по модулите в учебната работа, като се увеличат часовете по математика, физика, информатика и информационни технологии - каза инж. Николай Куцаров, който е приел присърце отговорната задача по организацията на учебния процес. - Ще поискаме пре-

техните специалности.“ Идеята е арсеналската система за създаване на висшисти да работи по най-добрия и оптимален начин, така че учащите се да надграждат знания и опит, а дружеството да получи необходимите инженерни кадри.

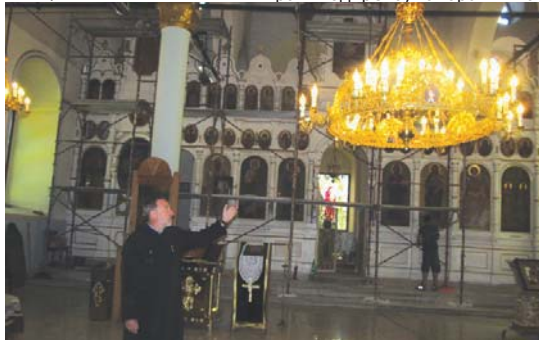
Юлия Николова

ЕКСПЕРТИ ЗА КАЗАНЛЪК ДАРИХА НА ХРАМ „СВ. ПРОРОК ИЛИЯ“

Седем изящни полилея осветяват вътрешността на един от най-красивите храмове не само в Казанлък, но и в Старозагорска област – „Свети Пророк Илия“. На северната и южната стени на храма са поставени седем впечатляващи с изработката си икони. Всичко това е част от обновения духовен дом, който само след броени дни – на 20 юли, ще чества своя празник.

Полилеите и иконите са дар на църквата от групата общински съветници „Експерти за Казанлък“ с председател Николай Ибушев. Финансовото изражение на дарението е 15 хил. лева,

но истинската му стойност на практиката е безценна. то, където вярващите намират подкрепа, опора и на-

Защото то е дарение за благодетието на свято място. А самият храм „Св. Пророк

Илия“, в който служат свещениците отец Иван и отец Николай, е наистина е едно впечатляващо кътче сред градския пейзаж на Казанлък. Дватама свещеници са неуморни в своята работа за благоустройство на храма. Преди години напълно са ремонтирани покривът на църквата и куполът на камбанарията. Железните врати на храма са облицовани с масивна дърворезба, а светлината влиза в храма през красиви стъклени витражи. Аналоите са сменени със съвсем нови. Иконостасът в момента се възстановява, като до храмовия празник трябва да е напълно готов.

И още една прелюбопитна подробност – отец Иван Нязамов е имал честта да служи Света Божествена литургия на гроба Господен в Йерусалим, в съслужение с православни свещеници от Русия, Украйна и Румъния.

Празникът на храм „Св. Пророк Илия“, познат като Куленска църква, ще бъде отбелязан на 19 юли от 17.00 часа с отслужване на вечерна служба, а на самия Илинден – 20 юли, от 9.00 часа ще бъде отслужена Света Божествена литургия с участието на Н.Впр. Старозагорския митрополит Киприан.

ИНЖ. ЦВЕТАН ШИКОВ: ЕЛЕКТРОБУСИТЕ СА ЕДИНСТВЕНАТА ВЪЗМОЖНОСТ

Закупуването на електробуси за вътрешноградския транспорт като алтернатива на съществуващите някога тролейбуси и в същото време като стъпка към подобряване на обществения транспорт в Казанлък и неговото модернизирание, е единствената възможност за града към този момент. Това обясни инж. Цветан Шиков от групата общински съветници „Експерти за Казанлък“, председател на Постоянната комисия по устройство на територията, инфраструктура, строителство и транспорт и член на комисията по приватизация и разпоряджане на общинската собственост в Общинския съвет.

От дълги години тролейбусният транспорт в Казанлък не работи, мрежата е частна собственост, както и токоизправителните станции. Въпреки надеждите на Община Казанлък тролейбусът като превоз да бъде възстановен и предприетите действия, такъв вариант няма – собствеността на тролейбусната мрежа нямат намерение за нейното възстановяване, а европейската програма не финансира тази инвестиция.

Затова единственият възможен начин за въвеждане на съвременни превозни средства в обществения транспорт на Казанлък, които да бъдат и екологично чисти, са електромобили-

те. Така инж. Шиков коментира решението на общинските съветници на сесията от 29 юни да подкрепят предложението за съфинансиране от страна на Об-

щина Казанлък на 455 833,33 лв. за изпълнение на проект „Интегриран градски транспорт на град Казанлък – Етап I“. Сумата представлява дължимият ДДС за закупуването на 7 електробуса и 4 двойни зарядни станции за тях по посочения проект, като Общината ще се възползва от правото си за възстановяване на тази сума. Цената на електромобилите и зарядните станции е 2 735 000 лева с ДДС, а целият проект е на обща стойност 3 340 641,30 лева.

В момента проектът за обновяване на транспортната мрежа в Казанлък е в процес на одобрение, като се очаква в рамките на 2017 година да започне

изпълнението му. Освен новите електробуси и зарядни станции, той включва реконструкция на бул. „Розова долина“, нови спиконавеси и електронни инфор-

мационни табла, въвеждане на GPS-устройства за автобусите по градските линии, специализирана компютърна система за управление.

С реализацията на проекта за изграждане на интегриран градски транспорт общественият транспорт в Казанлък ще придобие съвременна визия и ще предлага по-добри условия за пътуване на гражданите.

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО НА СП. „КУЛА“ Е ПОХВАЛНО

Възстановяването на списание „Кула“ е едно много добро решение и аз определено подкрепям тази общинска инициатива. Това е списание с дългогодишна история и авторитет и е редно да се съхрани традицията на неговото издаване и списване. Така общинският съветник от „Експерти за Казанлък“ Красимира Харизанова определи решението на местния парламент да бъде възобновено издаването на казанлъжското списание за изкуство и култура „Кула“. То се възстановява за трети път в неговата 94-годишна история.

В отговор на питаня на общинския съветник от „Експерти за Казанлък“ Драгомир Петков за това как точно ще излиза списанието, как ще се списва и финансира, Общината уточни, че 2000 лева са примерните годишни разходи за излизането на „Кула“, в 4 книжки годишно, като до края на тази година ще излязат две книжки на списанието. Финансирането ще бъде от Културния календар на Община Казанлък, в перо „Непредвидени разходи“, а финансовите разчети на възстановеното издание за литература и изкуство показват намаление на разходите, тъй като, според Общинска администрация, няма да се плащат хонорари на авторите, а творбите ще бъдат приемани по интернет на създадената за целта електронна поща: spisanie.kula1923@gmail.com.

Съгласно решението на Обс-Казанлък, е утвърден регламент за издаване на „Кула“, както и редакционен и издателски екипи. В редакционния екип са поетът Румен Денев – главен редактор, и членове Гергана Атанасова и Диана Рамналиева. Издателският екип е съставен от трима души – Анна Кожухарова, директор на ОБ „Искра“; Добриня Матова, директор на ЛХМ „Чудомир“; Кристилина Вълчева, управител на „Казанлъшка Искра“ ЕООД – дружеството, издаващо общинския вестник „Искра“.

70 ГОДИНИ ТАНЦОВ АНСАМБЪЛ „АРСЕНАЛ“

Достолепените 70 години навършва през 2017-а емблематичният фолклорен състав на Казанлък – Танцов ансамбъл „Арсенал“. Той е създаден през 1947 година и въпреки че е изцяло свързан с най-голямото предприятие в машиностроенето у нас – „Арсенал“ АД, по популярност ансамбълът отдавна е преминал границите на Казанлък и България.

Изнесъл е над 3500 концерта в различни държави на почти всички континенти на земното кълбо. От 1979 година е представителен за България, златен медалист от всички републикански фестивали у нас, носител на орден „Св.св. Кирил и Методий“.

От създаването му до днес

през репетиционната зала на състава са преминали над 3000 изпълнители, изпълвали

с великолепната си игра концертните зали у нас и в чужби-

на. Репертоарът на ТА „Арсенал“ включва над 53 танцови произведения. Сред тях са 22 сборни,

9 женски, 8 мъжки, 13 камерни танца, които впечатляват със

своята хореография, сложност и виртуозно изпълнение. Те са селектирани в 5 различни танцови програми, всяка от които продължава 90 минути. Всеки танц се представя с характерния за съответната етнографска област национален костюм.

ТА „Арсенал“ е носител на международните награди „Златната Нике“ – Испания, „Златната ракла“ – Индия, „Златното колче“ – Франция, „Златната брадва“ – Полша, „Златната ваза“ – Египет и много други отличия от фестивали по целия свят.

Съставът на „Арсенал“ е съорганизатор на фестивала „Българска роза“ в Приморско. Той осигурява и голямата награда, която се връчва на най-добре представилия се състав за из-

ключителен принос в популяризирането на фестивала за български фолклор.

От 1998 година фолклорен ансамбъл „Арсенал“ е съорганизатор на Българския фестивал в град Мунаката – Япония, който вече има световна известност. Многократно е награждаван от държавните ръководства на Япония за изключителните му заслуги и за приноса му в развитието и утвърждаването на българо-японското сътрудничество и за приятелството между двата народа.

Предстои заключителният концерт, посветен на годишнината, който ще се състои през месец октомври.

Страницата подготви:
Юлия Младенова

ПО-ГОЛЕМИ ЗАЕМИ ОТПУСКА ОТ ЮЛИ ВСК „АРСЕНАЛ“

Нови, по-високи по размер кредити отпуска на своите членове от началото на юли Взаимоспомагателната каса в „Арсенал“. Размерът на кредита, който всеки един член на ВСК, отговарящ на условията за получаването му, може да ползва вече е 5 хиляди лева. Той е с 1000 лева повече от предходния таван на арсеналското кредитиране и решението за това увеличение е взето от Общото събрание на ВСК, проведено на 22 юни. Това съобщи Стефка Тончева, главен счетоводител на ВСК „Арсенал“.

Увеличеният размер на отпускания максимален кредит е резултат от по-добрите финансови показатели и възможности на ВСК, вследствие на натрупан капитал в нея.

Максималният срок на изплащане на новия, максимален размер на кредита от Касата е 30 месеца за 5 хиляди лева.

С новото решение за увеличения максимален размер на кредита, всеки един от 4650-те членове на ВСК „Арсенал“, който има натрупан актив в сметката си от членски внос към нея в размер на 1666 лева, може да кандидатства за новия максимален размер на заема. Годишната лихва на арсеналските кредити остава непроменена - 2%,

се срещу представена епикриза или при доказани финансови затруднения.

„Жените са по-далновидни по отношение на парите и кредитите, обобщава впечатления от близо 40-годишния си опит и работа във ВСК „Арсенал“ Стефка Тончева. Трудно е да повярва човек, че огромният обем работа и финансов товар като отговорност в тази никак немалка арсеналска банка, се извършва само от две жени: и двете Стефки - главен счетоводител и касиер.

Само през май тази година работещите в Касата, с помощта на ръководството ѝ са обработили и удовлетворили молби за заеми на 170 работещи във фирмата на обща стойност близо 500 хиляди лева. Други 111 души са получили еднократни заеми от 300 лева за месец май. Последните се раздават ежедневно.

Ръководството на ВСК „Арсенал“ разбира нуждите на хората и при спешност исканият заем, особено в по-големите размери, се отпуска в рамките на 2 дни.

Масовите, ежедневни заеми от 300 лева обикновено се вземат за покриване на спешно поискани се нужди или дребни покупки. По-големите суми се искат

Стефка Тончева - гл. счетоводител на ВСК „Арсенал“ и колежката ѝ Стефка Ятмова

като тя се удържа в момента на отпускането му.

Ежемесечно ръководството на ВСК, начело с председателката ѝ Ваня Йорданова, главен счетоводител на Завод 6, разглежда постъпилите молби от работещите за отпускане на кредити. Обикновено 20 дни е максималният период от подаването на молбата до отпускането на средствата, уточни Стефка Тончева.

С друго решение на Общото събрание се увеличава и минималният месечен членски внос за членовете на ВСК - от 20 на 25 лева. Всеки, който желае обаче да заделва повече от това, може да го направи. Таван на личните отчисления няма.

За интереса към ВСК и нейната огромна социална роля, която тя има в живота на голямата фирма, говорят фактите: само през миналата година общият размер на отпусканите кредити на работещи в „Арсенал“ е 5,200 млн. лева, а еднократните помощи, които Касата отпуска безвъзмездно за лечение и подпомагане при финансови затруднения, са в размер на 8480 лева за 106 лица за изминалата година. Еднократните помощи са в размер на 80 лева и не се връщат от получилите ги. Отпускат

или за ремонт, за почивки, екскрзии абитуриентски балове и други важни събития в живота на хората.

Масовият размер на заемите, които арсеналци теглят от ВСК е около 2,5-3 хиляди лева. Все по-често обаче има и такива за над тези суми - до 4 хил. лева. Увеличеният размер на кредитиране с нови 1000 лева ще даде и нови възможности за членовете на Касата, а и за нови членове, надяват се работещите в нея.

За доверието към работата на ВСК е фактът, че досега няма случай на непокрит и неиздължен взет кредит. Дори след като напусне работата си в дружеството, бившият член на ВСК плаща заема си - или по банков път, или с лични вноски, на гише.

За Стефка Тончева в това има и голяма емоция: арсеналската ВСК е институция на 65 години. Създадена е като доброволно сдружение с нестопанска цел на 31 януари 1952 година от шепя ентусиасти. През всичките тези години ВСК е имала креативна, адаптивна и социално отговорна политика и грижа към хората, категорична е Тончева.

Средно по 10-15 души дневно

Работа в

Поради увеличаване обема на работа в Завод 1 в „Арсенал“ АД, град Казанлък се търсят работници и специалисти за следните професии:

1. Машинни оператори металообработващи машини с ЦПУ
2. Шлосери
3. Настройчици на металорежещи машини
4. Стругари
5. Оператори
6. Шлайфисти
7. Фрезисти
8. Аргончици
9. Бояджии
10. Гравьор на метал
11. Талвнотехници
12. Заварчици

За нуждите на Завод 2 се търсят:

1. Байцвачи
2. Лакировчици
3. Настройчици

Кандидатите трябва да имат средно образование, желателно техническо. Предишен опит по професиите не е задължителен.

Работата е основно на сменен режим, като първоначално ангажиментът е на срочен, 6 месечен договор.

Фирмата осигурява ваучери за храна, в размер на **60 лева месечно**, столово хранене на преференциални цени, безплатни почивки на море за най-добрите си работници и служители.

За кандидатстващите и наети на работа в „Арсенал“ жители на община Стара Загора се изплаща допълнителен **бонус за отдалеченост 150 лева**, ползва се и безплатен организиран транспорт от фирмата.

Желаещите да кандидатстват за позициите могат да изтеглят своите документи от сайта на „Арсенал“ АД

www.arsenal-bg.com/kadri

или да ги получат от гише „Пропуски“ на Централен портал от 7,00 до 17,00 часа.

Попълнените документи могат да бъдат изпратени на електронен адрес:

kadri@arsenal-bg.com или подадени лично в Приемната на фирмата всеки делничен ден от 9,00 до 12,00 часа и от 13,00 до 15,30 часа, на адрес: гр. Казанлък, бул. „Розова долина“ №9 100, Офис №94

Повече информация за възможностите за работа в „Арсенал“ АД, както и за конкретната позиция и условия, може да получите от Направление „Човешки ресурси“ на фирмата, на телефон: **0431 / 5 77 47**

Фирмата предлага редица възможности за кариерно и допълнително професионално развитие.

Юбилей

ПОЛОВИН ВЕК НАВЪРШВА ЦАРСКАТА КОРОНА В КАЗАНЛЪК

Точно половин век навършва през 2018 година изборът на Царица Роза в Казанлък. Юбилеят е повод тържествата през следващата година да бъдат още по-пищни и наситени с различни събития. Едно от тях е всички царици - от първата през 1968 година до последната, която ще бъде избрана през 2018-а, да бъдат заедно по време на Празника на розата до година.

Дотогава обаче идеята е да бъде подготвен специален албум със снимки на всички царици, на техните подгласнички и на запомнящи се моменти от празника в различните години, който да остане в историята на Казанлък.

В тази връзка Музеят на фотографията и съвременните визуални изкуства се обръща към всички казанлъчани - към цариците на розата и подгласничките им, към техните близки, роднини и приятели, с молба да предоставят на музея снимки от времето на незабравимия за тях Празник на розата. Снимките ще бъдат сканирани и върнати обратно на притежателите им.

Така, с фотоси от личните архиви, ще бъде разказана една истинска приказка за Долината на розите и нейните царици.

подават молби за членство във ВСК. Като радващ и обнадеждаващ факт служителите определят и това, че кандидатите за членове са основно млади хора.

Изключително ниската лихва, удобството да получиш сравнително бързо пари и възможността да ги върнеш в приемлив и неизтощаващ финансов период, както и да избираш размера на вноската си, са друго удобство за членовете на ВСК „Арсенал“.

Взетите заеми се връщат при следната схема на максимални срокове:

При заем до 1000 лева максималният

срок за връщане е 18 месеца.

От 1100 до 3000 лева - 24 месеца

От 3100 - до 4000 - 30 месеца. Толкова е и за размер до 5000 лева.

Не на последно място е и спестовният елемент на Касата, който са открили и ползват много от членовете ѝ: редовно плащане на месечните вноски, които при напускане на работа или пенсиониране се получават от работещите като вид спестовен влог.

При смърт на кредитополучателя, остатъкът се покрива или от натрупани суми от членския внос, или от вноски на близките му. За първи път тази година в арсеналската ВСК има такъв случай.

Деляна Василева

Продължава от стр. 1

ВДИГАТ ЗАПЛАТИТЕ В „АРСЕНАЛ“...

Като се има предвид и сравнително ниските заплати в предишни години, увеличението бе наложително да се направи. Втората причина бе, че сключените договори изискваха и привличането на нова работна сила, което означаваше, че за да станем по-привлекателни, трябваше да се преборим с конкуренцията с увеличаване доходите на работещите в

обяснява финансист Номер 1 на „Арсенал“.

Преди години, пресичането на порочната практика хората да прибегват до вземането на болнични, е било възможно чрез ваучерите за храна. Системата тогава е позволявала те да се дават пропорционално на отработеното време за пълен работен ден. Ако човек отсъства, не получава ваучер. Оказало се, че системата работи много ефективно и действа стимулиращо за работещите – отсъствието по болест спадна с повече от 30%.

„Идеята на ръководството на „Арсенал“ сега е, от една страна, отново да бъдат увеличени заплатите на хората, които работят във фирмата, а от друга страна – увеличаване да получат тези, които имат най-голям принос за това, които идват редовно на работа, работят съзнателно и отговорно, спазват трудовата дисциплина и Правилника за вътрешния ред в дружеството“, коментира Янко Костадинов.

Размерът на новия финансов стимул за арсеналци ще зависи от това как фирмата изпълнява трудовите си договори – в срок или със забавяне, какъв е финансовият резултат от тях, как се изпълняват производствените програми, независимо, че за някои от тези показатели има и други стимули, които вървят текущо, обясни икономическият и финансов директор на дружеството.

На практика, допълнителният месечен стимул „Присъствие и трудова дисциплина“ ще се определя от електронните таблици за присъствие на база предходния месец за пълен работен ден, като се зачита само фактически присъственото време,

вал по болест, закъснял е за работа, който е нарушил времето за почивки или е напуснал преждевременно работното си място, няма да получи такъв стимул или ще получи само част от него.

Сумата, която ще се движи в границите от 50 до 100 лева, ще се определя ежесечно на арбитраж. Бонусът ще зависи от срочното изпълнение на договорите и производствените програми на дружеството, както и от финансовите му резултати.

За този допълнителен стимул средствата, които отделе дружеството, не са малко – ако всички работещи получават минималната сума от 50 лева, това означава 8 милиона лева на година допълнително, а ако всички хора получават редовно максималния размер от 100 лева, то сумата стига 16 милиона лева годишно. „Работниците и специалистите ще произведат повече, но и ще получават повече“, уточнява Янко Костадинов.

Новият финансов стимул е един вид още едно нарастване на трудовите възнаграждения в „Арсенал“, като трябва да се има предвид, че средната работна заплата в дружеството е с 15% по-висока от средната работна заплата в отрасъл „Преработваща промишленост“, на база данните от Националния статистически институт за първото тримесечие на 2017 година. Като се прибавят към това и ваучерите за храна в размер на 60 лева месечно, които в „Арсенал“ се дават не 12, а 15 месеца, предвид двойните размери за празниците, надбавката към заплатите става чувствително висока.

В момента в „Арсенал“ само 3% от brutните работни заплати са под 600 лева,

но и те са с повече от 20% над минималната за страната работна заплата. И това е така, защото и към минималната работна заплата от 460 лева, която е приета в страната, тук се дават достатъчно добавки, които вдигат работната заплата далеч над тази у нас, изпреварвайки с две години напред в това отношение.

Всичко това прави „Арсенал“ – Казанлък, едно от най-привлекателните места за работа. В момента командировки и часовия платен отпуск. Това означава, че този който е отсъств

10 300 души, а направените разчети и плановете по труда показват, че в близките няколко месеца трябва да бъдат назначени още около 700 души. Това означава, че в края на годината работещите тук ще стигнат 11 000 души – персонал, който ще е достатъчен за изпълняване на производствените програми и на сключените договори не само през тази, но и през следващите години.

И още една новина с положителен знак в социалната политика на дружеството.

осигурен е и вътрешнофирмен транспорт, който разполага с над 10 автобуса и поддържа няколко линии.

Месечните разходи за транспорт на работници са от порядъка на 100-110 хиляди лева

Това са средства, които фирмата никога преди това не е правила в такъв голям размер, констатира Янко Костадинов. Тенденцията е тези разходи да продължат да растат, предвид увеличението на персонала.

нашата фирма. През 2016 година ние постигнахме много добро ниво на средна работна заплата, което бе с 15.42% над средната работна заплата за страната в отрасъл „Преработваща промишленост“ и доста по-високо от редица фирми в областта за машиностроенето.“

Независимо от това неколкотократно увеличаване на трудовите възнаграждения, и през 2017 година ръководството на „Арсенал“ предвижда допълнителни стимули, които да доведат до нарастване на работната заплата. Първият от тези стимули вече е факт от 1 юли тази година.

Този допълнителен стимул се нарича „Присъствие и трудова дисциплина“

Анализът на работното време показва, че всеки ден, поради болнични средно от „Арсенал“ отсъстват близо 350 души. Това сочат данните за първите 4 месеца на тази година. Работодателят заплаща само първите три дни от болничните, но изразени в пари, тези отсъствия по болест предста-

За безплатен транспорт на работници и специалисти „Арсенал“ отделя над 100 хил. лева месечно

В края на месец юни приключиха разговорите по Колективния трудов договор в „Арсенал“ АД между ръководството и синдикалните организации на КНСБ и КТ „Подкрепа“. Запават се досега съществуващите условия в КТД, като размерът на т.нар. клас – процент за прослужено време, запават се стимулите за нощен труд и редица други придобивки.

„В КТД сме записали, че размерът на социалните разходи е 10% от размера на средствата за работна заплата. Разчетите на този етап показват, че средствата за социални дейности са доста повече от 10%, като прибавим към това и нарастването на общия размер на средствата за работна заплата, то през 2017 година очакваме те да стигнат сумата от 15 милиона лева.

Продължава работата по газификацията – до края на годината трябва да бъдат газифицирани всички основни производствени цехове – това са средства от порядъка на над 3 милиона лева, които ще се вложат за подобряване условията на труд. На ръководството на „Арсенал“ е ясно, че без такива подобрения няма как да се създава комфортна обстановка за по-висока производителност. В момента се разглеждат възможности за климатизиране на някои цехове.

Изключително много средства се заделят за безплатен транспорт на работещите в дружеството от Стара Загора до Казанлък и Мъглиж и за всички работещи в Мъглиж от други населени места, независимо от каква посока пътуват. Освен това,

Продължават грижите за по-добри безопасни условия на труд. От години се прави т.нар. застраховка трудова злополука, която е за всички работници в дружеството.

Покупката на специалните работни облекла и личните предпазни средства също е немалко перо. Наскоро дружеството е подписало договор с Министерството на труда и социалната политика за проект, който „Арсенал“ е спечелил, за нови 422 хил. лева, които ще бъдат разходвани основно за лични предпазни средства.

През последните пет години са изградени няколко паркинга – последният, който се завършва в момента зад Митницата, има 450 места за автомобили. Това е една много сериозна инвестиция от порядъка на близо 800 хиляди лева. Подобрените условия на работата в „Арсенал“, повишените доходи и липсата на достатъчен и качествен градски транспорт, налагат работещите тук да ползват личните си превозни средства и това води до необходимостта да се изградят нови паркоместа.

„Ръководството на „Арсенал“ прави всичко възможно фирмата да стане привлекателно място за хората, защото тук работят нашите съграждани, деца, приятели, роднини“, обобщава Янко Костадинов, директор „Финанс и икономика“ на най-голямото машиностроително предприятие у нас. Казанлъшкият „Арсенал“.

Близо 800 хил. лева е инвестицията на дружеството в новия паркинг за 450 автомобили

вляват сума от порядъка на 250 хиляди лева на месец, която дружеството плаща,

командировки и часовия платен отпуск. Това означава, че този който е отсъств

в най-голямото предприятие в сферата на машиностроенето у нас работят над

17 ТОНА РАЗТВОР БОРЯТ ВРЕДНИТЕ НАСЕКОМИ В „АРСЕНАЛ“

„Лятото е сезонът, когато не само ние, хората, сме по-активни, но и всичко живо в природата. Затова по време на излет в планината, на село или когато сме на плажа, е добре да вземем някои мерки срещу насекомите или други неканени животинки, които могат да ни ухапят или ужият“, съветва д-р Мехмед Мехмедов, ръководител на медицинското звено на „Арсенал“.

Звеното за бърза и неотложна помощ на „Арсенал“ АД за периода от месец март до месец юни тази година са дошли 35 души за отстраняване на кърлежи, имало е и случаи на отстраняване на повече от един кърлеж от тялото на един пациент, информира д-р

работно време, обясни още Красимир Папазов. Спазва се половин час своеобразна карантина за забрана достъпа на хора до площите. При възможност се спазва дори график след края на работната седмица. Целта е да няма хора при обработката, защото освен външните

Мехмедов за в „Трибуна Арсенал“. Най-често срещаните ухапвания от насекоми по хората са от комари, бълхи и кърлежи. Това е много неприятно като усещане, но в повечето случаи единственото, което предизвикват, е слаба или малко по-силна алергична реакция. Опасни могат да бъдат най-вече кърлежите, заради възможността да пренесат Лаймска болест“, предупреждава д-р Мехмедов.

В „Арсенал“ се следва специална Инструкция

Във фирмата е създадена строга организация за третиране на площите, потенциално опасни, заради наличието на насекоми, които разпространяват болести по хората. Следва се точна Инструкция за безопасност и здраве при третиране с препарат срещу кърлежи и бълхи, информира Красимир Папазов, ръководител на отдел „Безопасност и здраве при работа“ /БЗР/, в оръжейницата. Третирането на пространствата се извършва по заводи. Ползва се одобрения препарат „АЙКЪН 10 CS“, швейцарски по произход. Препаратът се получава по процедура от фирмения склад номер 1. Заходите на „Арсенал“ разполагат с пръскачки по места, при нужда се наемат и хората от звеното по почистване и поддръжка на Димитър Кърков. Неговите работници третират поголемите площи с моторна пръскачка и т. нар. „гръбни пръскачки“. Задължително площите се пръскат след

когато пръскат по личните си дворове и къщи, съветват специалистите. Измиването на ръцете преди и след работа с инсектицида е задължително. Нужно е при работа с препаратите да се носят работно облекло, очила и маска на устата. След работа съдовете и мощните средства, ползвани при пръскането, трябва да се почистват внимателно. Кожата, както и очите, се измиват веднага, ако по тях попадне разтвор. В случай на затруднено дишане, както и други оплаквания и неразположения, трябва да се потърси помощта на лекар. Важно е и да се знае, че при случайно поглъщане на препарат, повръщане не бива да се предизвиква. Всички тези предпазни мерки са точно указани в арсеналската инструкция, която се разпространява по заходите задължително с номер на телефона за оказване на медицинска помощ при нужда: вътрешен фирмен телефон 33 33 или мобилен номер 0882 987 873.

Всички тези мерки ръководството на „Арсенал“ предприема, предвид опасните зарази, които насекомите носят по хората, уточнява още шефът на БЗР Красимир Папазов. Според д-р Мехмедов:

Най-опасни са кърлежите

Те са паякообразни, паразитират върху базойници, птици, но се намират и в почва, скални пукнатини, трева, дупки на гризачи и гнезда. Заразяване с инфекциозни причинители става чрез слюнката, която те вкарват при ухапване в кръвта. При размачкване на кърлежа също може да се осъществява заразяване. Кърлежите предават инфекция в поколенията си, а също са и много издръжливи на

пръскането срещу кърлежи и бълхи, следват точни указания. Те са информирани, че препаратът може да предизвика дразнене на кожата и очите; че трябва да внимават, той да не попадне в очите и устата, че не бива изпаренията от него да се вдихват, че докато се работи с него, не бива да се яде, да се пие и да се пуши. Същите предпазни мерки хората трябва да спазват и

глад, което е от значение за поддържане на природните огнища на инфекцията. Кърлежите са пълзящи насекоми, които сутрин рано се изкачват до върха на тревата, още докато росата не е паднала. Когато хората пресичат тревните площи, тези насекоми могат да пропълзят по дрехите и да достигнат до по-горните части на тялото. Неприятно е, че кърлежите се забавят с главичките си в кожа-

та, докато смучат кръв. Това затруднява тяхното изваждане. Препоръчва се, когато сме на излет в планината, да се обличаме с дрехи, които покриват откритите части на тялото. Тази мярка не ни дава пълна гаранция, че няма да бъдем ухапани от кърлежи, те пак могат да пропълзят под дрехите, но става много по-трудно. Най-сигурният начин да се предпазим е като ползваме репеленти, които се про-дават по аптеките във вид на спрей или мазила. Те се нанасят по откритите части на тялото, за да отблъскват кърлежите. Подходящи са и за деца. Пясъкът край морето също крие опасност от кърлежи, макар че там те са по-редки.

Тези насекоми се откриват в зелените площи до пясъка, а кучета или други животни, които минават по плажа, могат да ги пренесат.

Ако човек намери кърлеж някъде по тялото си, трябва задължително да посети кабинета на дерматолога или на личния лекар, който да извади кърлежа с помощта на медицинска манипулация. Лекарската намеса не е спешна и може да се изчака от няколко часа до 1-2 дена, преди насекомото да се извади. Не се препоръчват „бабешките“ методи за справяне с кърлежа, защото при тях хората рискуват главичката на насекомото да остане в тялото. Това може да предизвика по-силна алергична реакция или дори заболване. Добре е кърлежът да се занесе в лаборатория, за да се изследва за наличие на Лаймска болест.

Как да извадим кърлеж?

Понякога, дори в сигурни градски райони можем да бъдем нападнати от кърлеж, предупреждава д-р Мехмедов. Усещането да го видим, че лази по крака ни е твърде неприятно, още по-кошмарно е да го видим забит някъде. Но там, където има много кърлежи, махането на паразита е ежедневие за хората. Добре е да се знае, че дори да е болен, кърлежът може да не ви зарази, ако го извадите правилно. Първото нещо, което трябва да се направи, е внимателно да се огледа. Ако кърлежът е плосък, означава, че е отскоро и човек има малко повече време да отиде до лекаря. Ако кърлежът е подут, от забиването е минало доста време, вероятно ден-два, и трябва да се реагира по-бързо, за да се предотврати зараза.

Кърлежите, в зависимост от вида им, заразяват едва след часове или ден от впиването. Но не бива да се чака. При невъзможност от бърз достъп до лекар, трябва да го остраним сами или това да свърши наш познат с опит.

В никакъв случай не дърпайте кърлежа с пръсти или с нокти, съветват лекарите. Трябва да се работи по въз-

можност с ръкавици, пинцета и малко шише със спирт. Добре е кърлежът да се запази за изследване. Пускането в тоалетна няма да го убие. След махане трябва да се сложи в шише с тапа, найлон за запечатване с дата или да се спиртоса в бурканче. Преди да бъде даден за изследване, трябва да се пази в хладилник.

Ползването на мазнини, горене, обдимяване и лако-чистител са стари методи, но не всеки от тях е ефективен, според вида на кърлежа, припомнят още специалистите. По-добре е да се намери пинцета. Най-важното е да не се стисне директно корема на кърлежа. Трябва да се хване внимателно, здраво и спокойно в най-долната му част, впила към кожата. Издърпването е предпазливо, плавно, постоянно, без резки движения и направо. Не се извърта настрани, за да не се скъса хоботчето. Легендите с въртене по посока обратна на часовниковата стрелка са силно неверни, подчертава д-р Мехмедов. Добре изваденият кърлеж разполага с цялата си хранителна част на върха и верооятно ще помръдва хоботчето си. Ухапаното място трябва да се провери. Ако хоботът е останал, сигурно ще се забелязва като тъмно трънче в раничката. Хората е добре да знаят, че хоботчето е тънко, черно и има структура на езиче с кукички, затова трябва да се издърпва внимателно. Ако е останало в раната, трябва да се извади като треска с почистване отново пинцета. След изваждане на кърлежа, мястото се маже с йодасепт за дезинфекция. Може да се намаже след това раната и с локален антибиотик.

Запазенният кърлеж може да се изследва за вид и наличие на патоген. Той не се пила с голи ръце и не се мачка. Особено много се пазят очите и местата по тялото, където имаме ранички.

„Каквото и да предприемате, не забравяйте да уведомите лекаря си своевременно, както да му поискате съвет за съдействие, по-нататъшни мерки и информация за какво да внимавате“, акцентира в заключение д-р Мехмед Мехмедов. Той държи да каже, че задължително ухапаният от кърлеж, трябва да наблюдава раничката внимателно до няколко седмици след интервенцията. Да се следи за признаци като треска, мишенороден обрив, температура, болки в стави, пъпки, мехури и подуване. Почти всички предизвикани от кърлежи болести се лекуват успешно с антибиотици, при навременно хващане в ранен етап, разяснява още арсеналският медик.

Страницата подготви Диана Рамналиева, по материал на д-р Мехмед Мехмедов и Красимир Папазов

ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОРИЕНТИРАНЕ Е ОТ ДЕТСКАТА ГРАДИНА, НЕ СТАВА В 12 КЛАС

Тезата е на проф. Сеня Терзиева, зам.-ректор на Химико-технологичния металургичен университет в София

Проф. Сеня Терзиева е химик. Заместник-ректор на Химико-технологичния металургичен университет - София, с ресор „Акредитация и качество“. Тя бе гост на „Арсенал“ - Казанлък, където връчи дипломи за завършен квалификационен курс на близо 20 арсеналци, работещи в заводите 2, 3 и 4, преминали успешно през 5-месечните курсове, ръководени от преподаватели в ХТМУ. Проф. Терзиева има казанлъшка връзка. Това обяснява и сантимента ѝ към града и хората тук. Тя е и човек, който знае много от опита си за професионалното образование, преди и сега.

Проф. Терзиева, каква е панаята, според Вас, за професионалното образование в България, което на практика трябва отново да съграждаме?

- Когато говорим за професионално образование, трябва да започнем с представата на най-малките деца за професиите. Късно е да говорим за професионално образование с ученици в 7 клас. Късно е да говорим за професионално образование и избор на професия в областта на инженерните науки с ученици в 12 клас. Ние трябва да започнем да разкриваме съдържанието на професията много порано. И на регионално, и на национално ниво е нужно да разработим програми, с които да дадем възможност на най-малките деца да разберат в какво може да се реализират по-нататък и да разберат какво представлява същността на различните професии. Тогавата те ще могат да направят избори, които не са популярни в момента, но които ще дадат възможност тези хора след време да бъдат полезни както за себе си, така и за една страна с развита икономика и да се чувстват удовлетворени от избора си. В момента в много населени места в страната се създава индустрия, която чувства остър недостиг на кадри. Виждаме, че младите хора от тези населени места избират да учат професии, които ще ги отпратят в други региони на страната, ще работят сезонно или ще търсят поминък извън България, където ще трябва да започнат живота си отначало. Не че социалната миграция е лошо нещо, напротив, но основното е да развиваме регионите така, че индустрията да се развива паралелно с развитието на социалната среда и най-вече на самите кадри. Много наши инвеститори се отказват от инвестиционни програми, поради това, че не са сигурни дали ще намерят кадри, с които да осигурят своя модерен бизнес. А тези кадри не се създават за 2, 3 или 4 години. Затова ние трябва да започнем с мотивирането на младите хора още от много ранна възраст и след десетина години ще видим резултата.

Тоест, целият този стремеж сега към дуалното обучение и професионалното образование в горния курс не е работещ модел, а просто спазване на ситуацията по някакъв начин, тъй като нощът е опрля до мъка? Не е дългосрочна мярка и модел и не решава въпроса с кадрите и тяхната мотивация, гравитна при това?

- Всяко действие в посока на развитие на професионални умения, които да са адресирани към конкретни бизнес

стратегии на индустрията и инвеститорите, е положително явление. Но ако искаме да мислим за това в дългосрочен план, наистина трябва да се отиде в една по-дългосрочна инициатива и това е нова по-

литика към професионалното образование.

Аз съм представител на университетските среди. Ние готвим висококвалифицирани кадри за индустрията и в последните няколко години средата е съвсем нова ситуация по отношение на инвестиции, търсене на инженерни кадри и то в различни региони на страната. От месец януари до момента в нашия Карриер център са постъпили 49 заявки за стажантски програми: високоплатени, които са в различни точки на страната и ние трябва да отговорим на техните очаквания, като стимулираме и мотивираме нашите студенти да търсят своята реализация извън големия град. Това наистина е нелека задача, защото нашите млади хора не са подготвени за тези умения, свързани със социална мобилност, карьерно ориентиране, карьерно развитие още от по-ниските образователни степени. И ние трябва да компенсираме това с допълнителна мотивация към тези хора да се отправят да търсят професионална реализация в малки населени места, но във високотехнологични фирми, които в момента осигуряват и едно много добро заплащане. От данните на рейтинговата система ние виждаме какъв е средният осигурителен доход на нашите студенти, които завършват съответните професионални направления и той е впечатляващ.

... И той е?

- Всичко е над 1000 лева като осигурителен доход. И тук става въпрос за завършили наши студенти една, две години след дипломирането им, не са хора с голям трудов стаж.

А някои получават и още по-високи, значително по-високи възнаграждения и те са напълно заслужени. Защото те могат да създават продукт, който е конкурентен на световния пазар. Но проблемът на всички

технически висши училища е свързан с това, че нашите средношколци не са готови да изберат дадена професия по ред причини. Техническото следване е трудно. Но какво виждаме ние, в университетите? Природните науки, на които стъпват в инженерното образование, се изучават активно до 10 клас, а в 11-и клас почти затихва това обучение и в 12-и клас го няма, освен ако не е свободноезбирателна наука. Оказва се, че хора, които имат желание след това да се обучават по тези професии, разбират, че могат да намерят добри места за реализация в бъдеще, но нямат самочувствие, че ще могат да се справят с трудното инженерно образование. Именно заради този луфт. Затова повече от 15 години, за да изравним нивата на нашите първокурсници, ние правим встъпителни курсове, за да могат да влязат в сложните академични курсове. Правим това с удоволствие, защото хората, избрали нашия университет, са мотивирани да го завършат, а и сме поели мисията да осигурим кадри на индустрията, която е във възход и ние трябва да отговорим на нейните очаквания.

През април тази година излезе национално проучване на БТПП, от което става ясно, че близо 60% от бизнеса в България не е доволен от качеството на висшите, които започват работа при тях. Кога висшето образование ще настигне и отговори на нуждите на бизнеса откъм подготовката на кадри?

- Ние нямаме впечатление за неудовлетвореност от стра-

на на бизнеса и това е както по субективни данни от наши директни контакти с работодателите, така и от нашите регулярни изследвания, които правим в рамките на системата за качеството на образованието и поддържащото на обратна връзка с бизнеса, със стандартизираните въпросници, на които те ни дават отговори и детайлна характеристика на кадрите, които са влезли в техните фирми. Те са удовлетворени от обучението и от техническите им умения. Понякога установяват, че липсват някои от т.нар. „меки умения“, но това много бързо компенсират, защото човек, който е минал през толкова много фундаментални и сериозни дисциплини в областта на природните науки, каквото е инженерството, той успява да се справи със задачите.

Проф. Терзиева, излиза, че проблемът на професионалното образование не е във висшето образование, нито в професионалните гимназии, а по-скоро в цялостната концепция за професионалното образование - от детската градина до университета, през общините?

- Да, защото карьерното развитие е по модели, които имат вече високоразвити страни. Тоест, това е проблем, който трябва да върви и върви в тези страни от много ранна детска възраст. Т.е. възможността на младите хора от много ранна възраст да опознават различните професии: в различни игрови ситуации да поставят себе си на място на различни типове професионали и тогава да могат да намерят бързо своето поприще. Това изисква грижа от страна на обществото. И това е дълъг процес, става бавно и постепенно, така че всеки да намери мястото си, което ще го направи щастлив.

Парадокс или пазарна конюнктура е това, че доскоро изнасяхме български инженери навън като най-добрите и другите страни вземаха от нас ноу-хау от нашето обучение за инженери. Сега се налага българското средно образование да внесе ноу-хау от други страни. Вашият коментар.

- Аз самата съм завършила

професионално образование. Техникум по индустриална химия и той ми е дал знания и умения, които и досега са основата на моята бъдеща и настояща кариера и професионален успех. Но смятам, че ние трябва да се върнем към добре забравеното старо, защото традицията ни е много силна и тя е още жива. Професионалната гимназия има опит, който може да бъде пренесен от миналото. Разбира се, има и опит, с който има възможност да се обновят образователните програми, начините на обучение с това, което в момента тече като световен и европейски опит. И неслучайно ние си партнираме в това отношение с държави като Швейцария, Австрия, Германия, където има силно професионално образование и една просперираща индустрия. Този опит нашите професионални гимназии трупат и чрез изпълнение на съвместни проекти, и чрез търсене на форми за създаване на партньорства с бизнеса. Ние в момента виждаме възраждането на професионалните гимназии именно по този път: в директна връзка с бизнеса и модернизиране, чрез съвременни форми на обучение, които са практика не само у нас, но и в други страни.

Кой трябва да бърза повече, за да плати тежката цена и задача: бизнесът или повече е въпрос на държавна политика и образователни чиновници?

- Доколкото познавам приоритетите на колегите, работещите в Министерството на образованието и науката в сферата на образованието, това са хора, които ежедневно се опитват да създават рамката, в която ние да можем максимално добре да постигнем целите си. И те са отворени за иновации, за преноса на традицията, която имаме. И знам, че бързат. Защото съм в контакт с тях. Но за да стане всичко, не може да се очаква това да е резултат от усилията само на едната страна. Това, което в момента виждаме в различни точки на страната, това, което правят фирмите, което правят общините, е от решаващо значение. Защото дори да създаде Инспекторатът по образованието или Министерството професионална паралелка, ако няма обществена грижа за това тя да се запълни с деца, които активно, мотивирано ще учат, за да станат професионалисти в дадената сфера, няма как да се получи. Механичното разкриване на паралелка няма да реши нещата. Тъй като в нея трябва да влязат желаещи млади хора, с потенциал, които с любов ще учат тази професия. А това е задача и работа за поширок кръг хора. Не е работа само на чиновниците.

Деляна Бобева

ЕЛА ФИЦДЖЕРАЛД

Първата дама на джаза

Да се родиш на кея. Във времето на Първата световна война край едно пристанище в градчето Нюпорт Нюз, щата Вирджиния, на самия кей, с жестоки болки и напълно сама, Темперансе Фицджералд, една от хилядите африканци, заселили се по тези места в края на XIX век, ражда първата си дъщеря. След години тя ще признае, че й се искало да хвърли малкото телце във водата, за да не страда като нея. Но повярвала, че детето няма да има нейната участ. Същата вечер, на 25 април 1917 г., дочул плача на новороденото, местен рибар помогнал на майката. Така започва историята на едно момиче, което ще се превърне в кралицата на джаза...

Ела. Баща й я изоставя, когато е на три месеца. Темперансе намира опора в португалския емигрант Джоузеф Да Силва и всички се местят в Ню Йорк. Той е шофьор на такси, тя перачка. Устройват си нормален дом, в който се ражда сестрата на Ела – Франсис. Парите не достигат и 7-годишната Ела, артистична от малка, също започва да изкарва по няколко долара – от бейзбол и надбягвания в кал срещу залози. Наградата била винаги една и съща – да отиде с влака до театър „Аполо“. През 1924 г. тръгнала на училище, но то не било любимото й място. Обичала да танцува и да пее в църковния хор.

Когато е на 14 г., умира майка й. Срината емоционално, Ела не се прибирала с дни въкъси, откривали я в различни нощни заведения в компания на възрастни мъже. Изгубил контрол над нея, Джоузеф я изпратил при леля й Вирджиния в Харлем. Година по-късно Джо умира и Франсис също се мести там. За да не обременява леля си, Ела, вече на 15, приела първата предложена й работа – станала танцьорка в западна нощно заведение в Манхатън. „Майка ти наистина е трябвало да те хвърли във водата“, казала леля й. След скандал с насилник полицията я изпратила в поправителен дом, но тя успяла да избяга. Леля й й намерила работа като кабаретна певица.

Началото. Ела искала да танцува и се явила на конкурс, но поради силната конкуренция решила да пее.

от кристално чистия й глас. „Искам да пея! Ще раздам гласа си на хората“, решила

тя. На музикалния небосклон изгряла нова звезда. Първият й запис бил за изгубената чантичка, а когато всички започнали да си я тананикат, тя записала „Намерих си чантичката“.

През 2017 г. се навършват 100 г. от рождението на легендарната певица.

През 30-те сингълът е завладял света. Ела работи седем години с биг-бенда на Чък Уеб, един от най-добрите за времето. През 1935 г. записва и първата си грамофонна плоча. Публиката я обича, славата й неимоверно расте. Работи със знаменитости като Бени Гудмън и Теди Хил. Но тя остава лоялна към Чък Уеб и след смъртта му през 1938 г. – отказвайки примамливи предложения, три години ръководи неговия оркестър.

Звездният път. От средата на 40-те години уникалният глас на Ела, с диапазон от три октави, бързо превзема музикалните върхове. Малко непохватна, винаги с няколко килограма в повече и с рокли и украшения, предизвикващи усмивки, тя сякаш живеела единствено чрез гласа си – обаятелен, топъл, богат.

Работи с велики джазови музиканти: Оскар Питърсън, Франк Синатра, Бени Картьер, Дюк Елингтън, Нат Кинг Коул и др. Особено плодотворно е сътрудничеството й с „краля на джаза“ Луис Армстронг – Сачмо, любимият й изпълнител, който е неин сценичен партньор и учител. Усъвършенства вокалната импровизация до степен, че става първата джазова певица, чието пеене е равносходно на инструменталната импровизация на бенда.

Би-бап. Перлата на джаза експериментира в нова форма, открита от Армстронг, и би-бап се превръща в едно лицата й. На сцената Сачмо често забравял текстовете на песните, но това не го смущавало – просто ги заменял с дрезгавото си би-бап. Ела открива невероятните възможности за импровизация, които дават тези две срички.

В този период започнала да усеща безпокойството и нервността на годините си. Била вече богата и известна, но измъчвана от несигурност. Плашело я, че живее сама за себе си. Трупала килограми и, вместо да танцува, просто се разхождала на сцената, както правели останалите джаз певици. Една вечер сцената, на която пляла, била с декор – лабиринт от огледала. В един момент се завър-

тяла рязко и счупила едно от огледалата, а то повлякло всички останали. Наранена и разплакана, тя повече не пожелала да се върне в този театър.

Искам любов. Тогава осъ-

Ела Джейн Фицджералд /1917 – 1996/ е американска певица в стилите сунинг, джаз, блуз. Тя е сред най-известните джаз изпълнители на 20 век – с уникален глас с диапазон от 3 октави. Безразсъдно щедра към публиката, Ела Фицджералд е нейна любимка в продължение на близо 60 години. Наричали я „черният славей“, „най-най-великата“, „кралицата на сунинга“, „първата дама на джаза“. Дискографията ѝ включва над 1500 заглавия. Носителка е на 13 награди Грами. Има звезда на Алеята на славата в Холивуд. Доктор хонорис кауза на Йейлския, Берлинския, Пенсилванския, Масачузетския, Дортмундския университети. В безкрайния списък с отличия на Фицджералд е и Националният медал на изкуствата на САЩ.

нала, че иска любов и иска да стане майка. През 1942 г. Ела се жени за Бени Карнеги. Оказало се, че той е местен наркостроител, след 2 години го заловили. Брактът им е анулиран автоматично. Въпреки това тя продължила да търси любовта. Открила я – Рей Браун, басист на джаз група, със син от първия си брак – Рей Младши, когото Ела приела с отворени обятия. Бляскавите й турнета продължили, а момчето прекарвало повече време в интернати, отколкото с родителите си. По-късно ще каже: „Тя ми даде толкова, колкото можеше, тя ме обичаше толкова, колкото можеше“. След развода си с Рей Браун през 1952 г. синът остава да живее при нея.

Музикалният връх. Той идва през 50-те години, когато се появяват виртуозните изпълнения на джазови стандарти като „Hello, Dolly“, „Oh, Lady Be Good“, „How High the Moon“, записани в студио и повторени по съвсем различен начин по време на многобройните

й концерти из целия свят. Заедно с легендарния Дизигилеспи тя експериментира нов стил, имитирайки с гласа си тропет и саксофон. След 1946 г. е сътрудничеството й с продуцента Норман Гранц, с когото допринасят за приравняването на джаза с „високото изкуство“ – класическата музика.

Участва в телевизионни предавания, вкл. и в Шоуто на Франк Синатра.

Тя създава новата класика! – възкликва един от американските музикални критици. Само за две години Ела записва 19 албума

и продава невероятните 30 милиона плочи. В класика се превръщат дуетите й с Луис Армстронг, концертите й с легендарните бигбанди на Дюк Елингтън и Каунт Бейси. През 50-те години дискри-

добродушната Ела, тя никога не се изживявала като идол. Последния си диск „All That Jazz“ записва през 1989 г. Един от последните й триумфални концерти е с биг-бенда на Каунт Бейси в Лондон през 1990 г. Тя събира сили за прощалния си 4-часов концерт в Карнеги хол през 1991 г. Получавайки „Грами“ през с. г., се усмихвала през сълзи – съзнавала, че това отличие е за минали отговори. На журналистите отговаряла: „Сама съм. По-добре сама, отколкото да се чувствам грозно за човека, пред когото бих искала да съм хубава“. И не пропускала да благодари на публиката: „Щом хиляди хора ме слушат и досега, значи всичко, което съм направила, действително си заслужава!“

минацията на чернокожите все още била неразрешен политически въпрос. Ела също имала проблеми. Собственикът на един от най-големите нощни клубове „Mocambo“ ѝ отказал работа, защото е „чернилка“. Помогнала й Мерилин Монро, която му казала: „Аз ще съм тук всяка вечер, когато пее“. И спазила обещанието си.

След операция на очите през 1971 г. Ела се завърнала на сцената с непопътната свежест на гласа. Публиката възторжено я аплодирала в случаите, когато, забравяйки някоя песен, мигновено импровизирала с първата дошла в ума й мелодия и със сричките шуба-дуба-дуби.

В България? Джаз легендата не е идвала у нас, но според публикация на в. „24 часа“ от 2015 г., печат в паспорта ѝ позволявал да пътува до България. Документът, днес експонат в Националния исторически музей в САЩ, не бил валиден за страни, с които САЩ не е в дипломатически отношения. В него имало огромни печата: единият – че певицата не може да пътува в Унгария, а дру-

гият – че може да пътува до и в България. Две са вероятните причини за това – или е имала възможност да дойде у нас, но това така и не се е случило, или й се е наложило да мине транзитно през страната.

Сама съм. Въпреки че са шедеври, концертите и звукозаписите ѝ ставали по-редки. Славата не променила

С президента Роналд Рейгън в Белия дом, 1981

13 награди „Грами“, Национален орден за изкуство, връчен ѝ от президента Роналд Рейгън, Почетен орден за принос в американското изкуство, връчен ѝ от Джон Кенеди, Почетен медал на свободата, връчен ѝ от Джордж Буш, звезда на Алеята на славата, над 200 записани албума. Въпреки това в края на живота си Ела ще попита: Живях ли добре, щом всичко това ми се случва?

Искам да съм въздух. След тежка сърдечна операция през 1986 г. се оказва, че Ела има напреднала форма на диабет, на който вероятно се дължи и частичната ѝ слепота. Първата дама на джаза започва бавно да угасва пред очите на света.

През 1993 г., вследствие на диабета, се налага да ампутират двата ѝ крака, ослепява напълно. Край нея са внучката ѝ Алис и доведеният ѝ син Рей, с когото певицата споделяла: „Искам да стана въздух... Въздух, който да разнася смеха на Алис и песента на птиците“. На 15 юни 1996 г. 79-годишната Ела Фицджералд напуска света. Най-великата джаз певица на 20 век е погребана с държавни почести в Бевърли Хилс.

Мария Рашкова

За връзка с редакторите на „Трибуна Арсенал“:
Редакция: e-mail: tribuna.arsenal@gmail.com
Деляна Бобева: 0882 98 70 13, e-mail: didab@abv.bg
Диана Рамналиева: 0882 98 70 14, e-mail: diana_ramnalieva@abv.bg
Мария Рашкова: 0882 98 70 12; Първолета Петкова: 5 74 55